

CAROLINA SAF

EU:s insolvensförordning och frågan om tillämplig lag på leverantörsskulder

I denna artikel analyseras den inbördes relationen mellan å ena sidan Insolvensförordningens lagvalsregler och å den andra sidan de allmänna lagvalsreglerna för köpeavtal och tjänsteavtal enligt lag (1964:538) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker (IKL) och den s.k. Rom I-förordningen. Analysen fokuserar särskilt på hur stor inverkan ett insolvensförfarande i en annan medlemsstat har på den tillämpliga lagen för ett befintligt avtal mellan konkursgäldenären och borgenärerna och i vad mån den lag som är tillämplig på insolvensförfarandet har företräde. I artikeln redogörs även för den inbördes relationen mellan lagvalsreglerna i IKL och Rom I, samt mera översiktligt för förhållandet mellan lagvalsreglerna och den köprättsliga regleringen i FN-konventionen om internationella köp, CISG. Artikeln avslutas med några sammanfattande slutsatser om innehållet i gällande rätt.

CAROLINA SAF är doktorand i internationell privat- och processrätt vid Stockholms universitet och adjunkt i civilrätt vid Södertörns högskola.

1. INLEDNING

En vanlig typ av skuld är leverantörsskulden, dvs. en skuld som uppstår vid inköp av varor eller tjänster där betalningen inte sker i samband med leveransen eller i förskott, utan i efterskott, t.ex. mot faktura. Även i konkurser är leverantörsskulder ofta förekommande och därmed också en vanlig typ av konkursfordring. De rättsförhållanden som ligger till grund för fordringskategorin leverantörsskul-

der utgörs i första hand av avtalstyperna köp av lösa saker och olika tjänster, inbegripet distributionsavtal/återförsäljning.

EU:s insolvensförordning (InsF)¹ reglerar de internationellt privaträttsliga (IP-rättsliga) frågorna behörighet (domsrätt), tillämplig lag (lagval), erkännande och verkställighet av konkursbeslut samt andra praktiska frågor vid gränsöverskridande konkurser med EU-anknytning. För att insolvensförordningen ska bli tillämplig krävs anknytning till mer än en medlemsstat, vilket är uppfyllt redan när en av fordringsägarna har sitt intressecentrum i en annan medlemsstat jämfört med konkursgäldenären. Denna anknytning till mer än en medlemsstat innebär också att en IP-rättslig bedömning krävs avseende tillämplig lag för den aktuella leverantörsskulden (konkursfordringen) och dess bakomliggande civilrättsliga rättsförhållande – det som i insolvensförordningen kallas gäldenärens gällande avtal.²

Enligt Insolvensförordningens lagvalsregler är utgångspunkten att lagen i det land där insolvensförfarandet inleds ska vara tillämplig på konkursen och alla dess rättsverkningar – den s.k. *lex fori concursus*, se skäl 66 och artikel 7 InsF.³

En vanlig fråga i detta sammanhang är på vilket sätt *lex fori concursus* förhåller sig till den lag som ska tillämpas på leverantörsskulderna när dessa blivit konkursfordringar – den s.k. *lex causae* eller

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/848 av den 20 maj 2015 om insolvensförfaranden (omarbetning) (EUT L 141, 2015, s. 19).

² Artikel 7.2.e) InsF. Se allmänt: Bogdan & Hellner, *Svensk och internationell privaträtt*, 9 u. (2020), Norstedts Juridik, avsnitt 18.1-18.4 (avtalsrätt) avsnitt 24.2 (insolvensrätt); Stone, *Private International Law in the European Union*, 4 u. (2018), Edward Elgar Publishing, avsnitt 2.C.5 och kapitel 24 (insolvensrätt) och kapitel 14 (avtalsrätt); och Saf, *Nya lagvalsregler för internationella avtal – Rom I-förordningen*, JT 2010-11 s. 236.

³ I lagtexten hänvisas till *lex concursus*, medan lagvalsregeln anges som *lex fori concursus* i EU-domstolens domar, för att återspegla att alla konkursrättsliga frågor regleras av insolvensförfarandets lag. Jfr med den IP-rättsliga termen *lex fori*, som betyder forumlandets lag eller lagen i det land där domstolen befinner sig. *Lex fori* ger uttryck för lagvalsregeln att alla processuella frågor regleras av forumlandets lag, till skillnad från den lag som enligt andra lagvalsregler är tillämplig på de materiellrättsliga frågorna (*lex causae*). Kvalifikationen av en rättsfråga som processrättslig – eller konkursrättslig – respektive materiellrättslig är således mycket viktig i IP-rätten.

avtalsstatutet⁴ – och huruvida tillämpningen av *lex fori concursus* helt utesluter en tillämpning av *lex causae* fastställd enligt lagvalsreglerna för avtalsförpliktelser på sedvanligt sätt. Kort sagt, innebär bestämmelsen i artikel 7.2.e) InsF att tillämplig lag på gäldenärens gällande avtal ska vara *lex fori concursus* så snart ett insolvensförfarande har inletts? Det korta svaret är: Nej. Varför det är på det viset är uppsatsens frågeställning, dvs. förhållandet och gränsdragningen mellan å ena sidan *lex fori concursus* och å den andra *lex causae* för gäldenärens gällande avtal (avtalsstatutet). Det är alltså samspelet mellan insolvensförordningens huvudregel för lagvalet å ena sidan och å den andra de allmänna lagvalsreglerna avseende avtal som ska utredas. Härvidlag blir det viktigt att fastställa tillämpningsområdet för *lex fori concursus* (konkursstatutet) respektive *lex causae* (avtalsstatutet) för att se vilka konkreta rättsfrågor som regleras av respektive lagvalsregler samt i vad mån dessa överlappar. Distinktionen mellan de två saknar förstas praktisk IP-rättslig betydelse när lagvalsreglerna utpekar samma rättsordning som tillämplig lag.

De allmänna lagvalsreglerna avseende avtal återfinns i Rom I-förordningen (Rom I).⁵ Av intresse för framställningen är främst avtalsstyperna köp, tjänst och distributionsavtal/ återförsäljning, dvs. de avtal som dominerar uppkomsten av leverantörsskulder. En ytterligare dimension i sammanhanget är att Sverige fortfarande är konventionsstat till 1955 års Haagkonvention om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker, vilken är implementerad

⁴ Som redan antytts innehåller IP-rätten av hävd en mängd latinska termer, vilka är internationellt vedertagna och således underlättar internationell kommunikation om gällande IP-rätt. Därav har termerna bibehållits och även vidareutvecklats inom ramen för det EU-rättsliga samarbetet inom IP-rätten. *Lex causae* betyder 'den lag som är tillämplig på rättsförhållandet i fråga' och hänvisar till de materiellrättsliga reglerna, men säger inget om vilken typ av rättsförhållande det handlar eller vilken lagvalsregel som är tillämplig. Denna allmänna term kan jämföras med *lex contractus* – den lag som är tillämplig på avtalet, *lex loci contractus* – avtalsortens lag, *lex loci solutionis* – fullgörelseortens lag, *lex electii* – den lag parterna avtalat om (partsautonomi). Den svenska terminologin, liksom den tyska, innehåller även suffixet –statut, vilket möjliggör sammansatta termer såsom konkursstatutet, avtalsstatutet, köpeavtalsstatutet, tjänsteavtalsstatutet osv. Hänvisningen till 'gäldenärens gällande avtal' i artikel 7.2.e) IF innebär egentligen att det är specifikt *lex contractus* (avtalsstatutet) som ska fastställas, men i EU-domstolens praxis används den mer generella termen *lex causae*.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I), EUT L 177, 4.7.2008, s. 6–16.

genom IKL – lag (1964:538) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker. Eftersom Rom I-förordningen ger företräde till äldre konventioner, är det fortfarande lagvalsreglerna i IKL som ska tillämpas så snart domstolen är belägen i en konventionsstat till 1955 års Haagkonvention.⁶ Ett svenskt insolvensförfarande innebär således att lagvalsreglerna i IKL blir tillämpliga för internationella köp av varor. Det kan noteras att parternas anknytningar alltså saknar betydelse i detta avseende.

I sammanhanget bör erinras om den internationellt privaträttsliga metoden där den s.k. kvalifikationen utgör en grundpelare. Kvalifikationen är särskilt viktig för att fastställa vilken lagvalsregel som är tillämplig, för att i nästa led kunna fastställa tillämplig lag för rättsförhållandet i fråga.⁷ Det är *lex fori* (domstolslandets lag) som ska användas för att kvalificera rättsförhållandet, eftersom domstolen som en utgångspunkt alltid tillämpar sina egna lagvalsregler. Traditionellt sett används de nationella civilrättsliga, inklusive insolvensrättsliga, begreppen för kvalifikationen, dock med hänsyn tagen till att begreppen behöver ges en något mer generell innebörd för att ta hänsyn till den internationella dimensionen. Numera är det i första hand de EU-rättsliga förordningarna på IP-rättens område som används, närmare bestämt de EU-rättsliga autonoma definitionerna, inklusive EU-domstolens tolkningar av dessa.

Framställningen inleds med en redogörelse för insolvensförordningen och dess lagvalsregler och då särskilt *lex fori concursus* och dess tillämpningsområde, samt den inbördes relationen mellan å ena sidan insolvensförordningens lagvalsregler och å den andra de allmänna lagvalsreglerna för avtal. Därefter redogörs för lagvalsreglerna för köpeavtal och tjänsteavtal i Rom I-förordningen respektive IKL, inklusive IKL:s tillämplighet i förhållande till Rom I och skillnaderna dem emellan vad gäller lagvalsfrågan och fastställandet

⁶ Artikel 25 Rom I, se vidare nedan i avsnitt 4.3.

⁷ Det kan kort påminnas om att den IP-rättsliga kvalifikationen egentligen är den sedvanliga subsumtionen av rättsfakta för att fastställa vilken/-a rättsregel/-ler som blir tillämpliga. Den främsta anledningen till att kvalifikationen är ett eget begrepp är den gamla IP-rättsliga metodfrågan om vilken rättsordning som ska användas för att kvalificera ett internationellt rättsförhållande, alltså ett rättsförhållande med anknytning till mer än en rättsordning.

av avtalsstatutet för köp av lösa saker. Även förhållandet mellan lagvalsreglerna och den köprättsliga regleringen i FN-konventionen om internationella köp, CISG, berörs på ett mera översiktligt sätt. Avslutningsvis sammanfattas slutsatserna om innehållet i gällande rätt.

2. *LEX FORI CONCURSUS* – FASTSTÄLLANDET AV TILLÄMPLIG LAG PÅ INSOLVENSFÖRFARANDET

Insolvensförordningen är, som tidigare nämnts, tillämplig på *insolvensrättsliga tvistefrågor* med anknytning till mer än en medlemsstat, se artikel 1 InsF. EU-domstolen har i ett flertal mål fastslagit att det avgörande kriteriet vid kvalifikationen av en rättshandling eller en rättsfråga är dess rättsliga grund, medan det processuella sammanhanget saknar betydelse. Den rättsliga grunden måste alltså falla inom det sakliga tillämpningsområdet för ett visst IP-rättsligt regelverk, eller bestämmelse, för att en tillämpning ska bli aktuell. Det är därför viktigt att uppmärksamma att det sakliga tillämpningsområdet för Insolvensförordningen systematiskt hör ihop med och kompletterar Bryssel Ia-förordningens sakliga tillämpningsområde – privaträttens område – särskilt i förhållande till avgränsningen i artikel 1.2.b) BIa avseende konkurs, ackord och liknande förfaranden. Det betyder även att EU-domstolens avgöranden om tolkningen av artikel 1 BIa också har relevans för tolkningen av Insolvensförordningen och begreppet insolvensrättsliga frågor.

Systematiken – och avgränsningen – mellan Bryssel Ia och Insolvensförordningen utgår från att civilrätten (privaträtten/ ”allmän civil- och handelsrätt”) definieras brett, medan insolvensrätten, såsom ett undantag eller en begränsning, definieras snävt.⁸ *Insolvensförordningen motsvarar undantaget i artikel 1.2.b) Bryssel Ia, varför förordningarna är ömsesidigt uteslutande och utfyllande.*⁹ Detta får

⁸ Enligt skäl 10 Bryssel Ia gäller att ”[t]illämpningsområdet för denna förordning bör täcka de väsentliga delarna av privaträtten utom vissa väl definierade delar”. Se även skäl 7 Rom I om överensstämelsen mellan Bryssel Ia och Rom I avseende det materiella tillämpningsområdet, dvs. privaträttens område. I skäl 7 InsF betonas samspelet mellan Insolvensförordningen och artikel 1.2.b) BIa.

⁹ Skäl 7 InsF. Mål C-535/17 *NK*, ECLI:EU:C:2019:96, p. 24-25, inklusive hänvisningar.

också betydelse för lagvalsreglerna i Rom I-förordningen, då dessa är tillämpliga på *avtalsförpliktelser på privaträttens område*, se artikel 1 Rom I. Det sakliga tillämpningsområdet för respektive IP-rättsligt regelverk följer indelningen i den nationella materiella rätten vad gäller civilrätt respektive insolvensrätt, låt vara på ett mera principiellt plan. Det är alltså denna systematik avseende den rättsliga grunden som styr kvalifikationen och därmed även lagvalsfrågan (och domsrättsfrågan) vid bedömningen av det enskilda fallet.

Följaktligen är det avgörande kriteriet för att en tvistefråga ska kvalificeras som insolvensrättslig, att den grundar sig på nationella bestämmelser om insolvensförfaranden, dvs. bestämmelser som avviker från civilrättens allmänna regler,¹⁰ eller att den är direkt hänförlig till och har ett nära samband med insolvensförfarandet, jfr artikel 6 InsF. Motsatsvis gäller att det inte är tillräckligt i sig att en privaträttslig tvistefråga aktualiseras inom ramen för ett insolvensförfarande för att denna ska kvalificeras som insolvensrättslig, vilket i sin tur medför att Insolvensförordningen inte kan tillämpas på den privaträttsliga tvistefrågas IP-rättsliga spörsmål.¹¹

Enligt Insolvensförordningens *lagvalsregler* är huvudregeln att lagen i det land där insolvensförfarandet inleds ska vara tillämplig på konkursen och alla dess rättsverkningar – den s.k. *lex fori concursus*, se skäl 66 och artikel 7 InsF. För att kunna fastställa konkret vilken medlemsstats lag som är *lex fori concursus* måste alltså forumfrågan besvaras först enligt artikel 3 InsF. Utifrån uppsatsens frågeställning med fokus på lagvalsfrågor, redogörs för forumfrågan endast mer övergripande och principiellt.

Det finns två olika typer av insolvensförfaranden enligt artikel 3 InsF: huvudinsolvensförfarande (artikel 3.1 InsF), där anknytningsmomentet utgörs av *platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen*; respektive territoriellt förfarande och sekundärt förfarande (artikel 3.2 InsF) där konkursgäldenärens *driftställe* är anknytningsmoment.

¹⁰ Mål C-594/14 *Kornhaas*, ECLI:EU:C:2015:806.

¹¹ Mål C-157/13 *Nickel & Goeldner Spedition*, ECLI:EU:C:2014:2145. Se även mål C-133/78 *Gourdain*, EU:C:1979:49; mål C-399/07 *Seagon*, ECLI:EU:C:2009:83; mål C-292/08 *German Graphics Graphische Maschinen*, EU:C:2009:544; mål C-213/10 *F-Tex*, EU:C:2012:215. Se även skäl 35 InsF.

Ett territoriellt förfarande kan inledas utan att ett huvudinsolvensförfarande inleds, men så snart ett sådant har inletts omvandlas det territoriella förfarandet till ett sekundärförfarande (artikel 3.3-3.4 InsF).

Platsen för gäldenärens huvudsakliga intressen presumeras för juridiska personer vara *sätet* och för egenföretagare och fria yrkesutövare *det huvudsakliga verksamhetsstället*, medan det för fysiska personer är *hemvisten* som presumeras vara platsen där gäldenären vanligtvis förvaltar sina intressen på ett sätt som kan fastställas av tredje man. Det handlar alltså om en objektiv anknytning till en viss medlemsstats territorium. Presumtionen kan brytas efter en helhetsbedömning av samtliga objektiva kriterier som kan kontrolleras av tredje man, t.ex. när den juridiska personens huvudkontor är i ett annat land än sätet, eller om den plats, där den fysiska personen förvaltar sina ekonomiska intressen och uppbär och förbrukar större delen av sina inkomster eller där större delen av dennes tillgångar återfinns, inte är i hemvistlandet.¹² Presumtionen kan också brytas om gäldenären har flyttat platsen för sitt huvudsakliga intresse från en medlemsstat till en annan inom en bestämd tidsperiod före ansökan om att inleda insolvensförfarandet – tre månader vid flytt av säte eller huvudsakliga verksamhetsställe och sex månader för hemvist, särskilt om flytten innebär att borgenärerna skulle få ett sämre skydd enligt den nya *lex fori concursus*.¹³

Gemensamt för det territoriella respektive det sekundära förfarandet är att förfarandet dels förutsätter att gäldenären har ytterligare ett driftsställe i en annan medlemsstat än där de huvudsakliga intressena finns, dels är begränsat till den medlemsstaten och de tillgångar som finns där.¹⁴ För det fall både ett huvudinsolvensförfarande och ett sekundärförfarande pågår parallellt, tillämpas således skilda *lex fori concursus* i respektive förfarande, se artikel 35 InsF. Den territoriella begränsningen för sekundärförfarandet – dvs. att enbart gäldenärens egendom i den medlemsstaten innefattas i se-

¹² Skäl 30-31 InsF; och mål C-253/19 *MH och NI*, ECLI:EU:C:2020:585.

¹³ Se bl.a. mål C-396/09 *Interedil*, EU:C:2011:671.

¹⁴ Artikel 3.2 och skäl 37 InsF.

kundärförfarandet – utgör även avgränsningen mellan *lex fori concursus* i huvudförfarandet och *lex fori concursus* i sekundärförfarandet.

Artikel 7 och skäl 66 InsF anger inte bara hur *lex fori concursus* ska bestämmas (relevant anknytningsmoment), utan även vilka rättsfrågor som *lex fori concursus* reglerar: samtliga verkningar av insolvensförfarandet; såväl processuella som materiella, för berörda personer och rättsliga förhållanden, samt alla förutsättningar för att inleda, genomföra och slutföra ett insolvensförfarande. Emellertid undantas också ett antal relaterade rättsfrågor från den exklusiva tillämpningen av *lex fori concursus* för att skydda berättigade förväntningar hos borgenärerna och säkerheten vid transaktioner i andra medlemsstater, se artiklarna 8-18 InsF. I övrigt har *lex fori concursus* företräde vad gäller insolvensrättsliga tvistefrågor.

3. ”INSOLVENSFÖRFARANDETS VERKNINGAR PÅ GÄLDENÄRENS GÄLLANDE AVTAL” – FÖRHÅLLENDET MELLAN *LEX FORI CONCURSUS* OCH *LEX CAUSAE* (AVTALSSTATUTET)

Som konstaterats i det föregående avsnittet, är huvudregeln att *lex fori concursus* har företräde framför *lex causae* vad gäller de insolvensrättsliga frågorna. Denna företrädesrätt är i princip densamma som att den svenska konkurslagen har företräde framför t.ex. vissa av köplagens och andra civilrättsliga bestämmelser inom ramen för ett svenskt nationellt insolvensförfarande. Den internationella dimensionen i det gränsöverskridande insolvensförfarandet leder dock till att olika nationella rättsordningar kan bli tillämpliga på de insolvensrättsliga respektive de allmänna civilrättsliga frågorna, i och med att respektive lagvalsregler använder olika anknytningsmoment för att fastställa *lex fori concursus* (konkursstatutet) respektive *lex causae* (avtalsstatutet).

Det är alltså denna internationella dimension, med tillhörande gränsdragning mellan å ena sidan *lex fori concursus* och å den andra *lex causae* för gäldenärens gällande avtal (avtalsstatutet), som be-

stämelsen i artikel 7.2.e InsF reglerar genom att precisera att *lex fori concursus* ska tillämpas på insolvensförfarandets verkningar.

Frågan är då vad som avses med ”insolvensförfarandets verkningar”. Det kan inledningsvis konstateras att artikel 7.2.e InsF inte lyder att *lex fori concursus* ”ska särskilt fastställa alla rättsverkningar på gäldenärens gällande avtal”, utan enbart insolvensförfarandets verkningar.¹⁵ För att besvara frågan måste den s.k. räckvidden¹⁶ (tillämpningsområdet) för *lex fori concursus* fastställas, för att sedan jämföras med räckvidden för *lex causae* (avtalsstatutet).

Det kan tyckas något ologiskt att redan nu gå direkt på en jämförelse av räckvidden för *lex fori concursus* respektive *lex causae* (avtalsstatutet) innan lagvalsreglerna för fastställandet av avtalsstatutet har redogjorts för. Det är dock inte nödvändigt att veta hur avtalsstatutet (*lex causae*) fastställs, för att kunna jämföra vilka rättsfrågor som typiskt sett regleras av avtalsstatutet respektive hänföra sig till insolvensförfarandets verkningar och därmed ska regleras av *lex fori concursus*.

Räckvidden för *lex fori concursus* framgår redan indirekt av begreppet insolvensrättsliga tvistefrågor, dvs. frågor som grundar sig på nationella bestämmelser om insolvensförfaranden eller är en direkt och oskiljbar följd av ett insolvensförfarande.¹⁷ I skäl 66 InsF anges att *lex fori concursus* reglerar *samtliga verkningar av insolvensförfarandet; såväl processuella som materiella, för berörda personer och rättsliga förhållanden samt alla förutsättningar för att inleda, genomföra och slutföra ett insolvensförfarande*. Räckvidden preciseras ytterligare i den icke-uttömmande uppräkningslistan¹⁸ i artikel 7.2 InsF – *Tillämplig lag*, där särskilt punkterna d) förutsättningarna för kvittning, f) insolvensförfarandets verkningar på förfaranden som inletts av enskilda

¹⁵ Jfr Virgos-Schmit Report, Council Document 6500/1/96 (Annex), p. 117.

¹⁶ Med *den tillämpliga lagens räckvidd* avses den tillämpliga lagens sakliga tillämpningsområde, alltså de frågor som den tillämpliga lagen täcker. Benämningen används för att skilja detta materiellrättsliga tillämpningsområde från lagvalsreglernas och de IP-rättsliga EU-förordningarnas sakliga tillämpningsområde.

¹⁷ Dvs. Insolvensförordningens sakliga tillämpningsområde, se bl.a. mål C-157/13 *Nickel & Goeldner Spedition*, ECLI:EU:C:2014:2145 och C-198/18 *CeDe Group AB*, ECLI:EU:C:2019:100.

¹⁸ Virgos-Schmit Report (not 15), p. 91. Mål C-444/07 *MG Probud Gdynia*, ECLI:EU:C:2010:24, p. 25.

borgenärer, med undantag för pågående rättegångar, samt m) regler om vilka återvinningsbestämmelser eller liknande bestämmelser som är tillämpliga, ytterligare förtydligar vad som avses med *insolvensförfarandets verkningar* på gäldenärens gällande avtal i artikel 7.2.e) InsF. Detsamma gäller även undantagsreglerna i artiklarna 8-18 InsF.

Vad gäller räckvidden för avtalsstatutet (*lex causae / lex contractus*) framgår vilka frågor som är avtalsrättslig karaktär av motsvarande icke-uttömmande uppräknig i *artikel 12 Rom I – Den tillämpliga lagens räckvidd*: a) avtalets tolkning, b) dess fullgörelse, c) följderna vid avtalsbrott inbegripet uppskattning av skadans omfattning, d) olika sätt att få förpliktelserna att upphöra inklusive preskription och andra rättighetsförluster som följer av utgången av en frist, samt e) följderna av ogiltighet.

Redan en jämförelse av de två bestämmelserna, artikel 7.2 InsF och artikel 12 Rom I,¹⁹ påvisar att den tillämpliga lagens räckvidd skiljer sig åt vad gäller å ena sidan *lex fori concursus* och å den andra *lex causae* (avtalsstatutet / *lex contractus*). Överlappningen mellan de två är i själva verket begränsad till ett fåtal avtalsrättsliga (kontraktsrättsliga) frågor, vilka alla har det gemensamt att konkursgäldenärens insolvens/insolvensförfarandet inverkar på möjligheterna till avtalsenlig fullgörelse. I Virgos-Schmit Report (not 15), p. 116 anges konkursförvaltarens rätt att välja mellan att fullgöra eller avsluta avtalet i förtid pga. insolvens (performance or termination), eller om motparten kan återöppna insolvensförfarandet på motsvarande sätt.

EU-domstolen har i sin fasta rättspraxis²⁰ betonat att det avgörande kriteriet för gränsdragningen är rättsfrågans rättsliga grund eller att den är en direkt och oskiljbar följd av ett insolvensförfarande. Dvs. huruvida den rätt eller skyldighet som ligger till grund för talan hänför sig till civilrättens (privaträttens) allmänna regler eller till undantagsregler som är specifika för insolvensförfaranden. Detta

¹⁹ Motsvarande för IKL framgår av det sakliga tillämpningsområdet enligt 1 och 2 §§.

²⁰ Se bl.a. mål C-157/13 *Nickel & Goeldner Spedition*, ECLI:EU:C:2014:2145, inklusive hänvisningar i p. 23 ff. samt mål C-198/18 *CeDe Group AB*, ECLI:EU:C:2019:1001, inklusive hänvisningar i p. 31 ff.

kriterium avgör också räckvidden för *lex fori concursus* respektive *lex causae* (avtalsstatutet). För att det ska vara fråga om ”insolvensförfarandets verkningar” är det alltså inte tillräckligt att en utestående fordran görs gällande av en konkursförvaltare efter att ett insolvensförfarande inletts, utan tjänsteleverantörens (i konkurs) talan om betalning mot en tjänstemottagare styrs fortfarande av civilrättsliga materiella regler – och regleras följaktligen enbart av avtalsstatutet (*lex causae*), eftersom talan inte har något direkt samband med insolvensförandet.²¹ Samma sak gäller en säljares (i konkurs) talan om utestående betalning för varor levererade enligt ett avtal som ingåtts före insolvensförandet.²² I och med att ett sådant betalningsanspråk faller utanför tillämpningsområdet för artikel 7 InsF och därmed *lex fori concursus*, faller även köparens kvittningsskilla motfordringar som uppkommit enligt avtalet och före konkursutbrottet utanför bestämmelsen.²³

Således innebär bestämmelsen i artikel 7.2.e) InsF att *lex fori concursus* enligt insolvensförordningen, i egenskap av *lex specialis*, har företräde framför *lex causae* (*lex contractus*/avtalsstatutet) enligt Rom I respektive IKL. Det betyder dock inte att *lex fori concursus* helt ersätter den tillämpliga lagen på avtalet, *utan enbart inom sitt snäva tillämpningsområde (räckvidden) – rättsfrågor vilka grundar sig på lagstiftning om insolvens eller där talan är en direkt och oskiljaktig följd av ett insolvensförfarande*. Övriga frågor faller utanför tillämpningsområdet för artikel 7 InsF.²⁴ Bestämmelsen anger således *inte* att gäldenärens gällande avtal ska växla avtalsstatut vid konkursens inträde och från denna tidpunkt regleras helt och hållet av *lex fori concursus*, utan den senare gäller enbart insolvensförandets verkningar.

²¹ Mål C-157/13 *Nickel & Goeldner Spedition*, ECLI:EU:C:2014:2145, p. 28-30.

²² Mål C-198/18 *CeDe Group AB*, ECLI:EU:C:2019:1001, p. 35-37.

²³ NJA 2020 s. 485 Fråga om tillämplig lag beträffande rätten till kvittning vid internationellt köp. Rättsfallet är alltså den nationella bedömningen efter EU-domstolens dom i mål C-198/18 *CeDe Group AB*, ECLI:EU:C:2019:1001

²⁴ Mål C-198/18 *CeDe Group AB*, ECLI:EU:C:2019:1001, p. 39.

4. *LEX CAUSAE* – FASTSTÄLLANDET AV TILLÄMPLIG LAG FÖR LEVERANTÖRSSKULDER

Som konstaterats ovan, är det ett begränsat antal avtalsrättsliga frågor som påverkas av att ett insolvensförfarande har inletts. Det betyder att 'gäldenärens gällande avtal' i övrigt fortsatt regleras av *lex causae* (avtalsstatutet).

Frågan är då vilket lands lag som utgör *lex causae* för leverantörsskulder. För att kunna fastställa detta måste leverantörsskulden kvalificeras. Leverantörsskulder är nämligen inget etablerat IP-rättsligt begrepp, eftersom den IP-rättsliga bedömningen fokuserar på det bakomliggande rättsförhållandet. Leverantörsskulden är en betalningsförpliktelse grundad i ett avtal, vilket betyder att lagvalsreglerna på avtalsrättens område blir tillämpliga. Exakt vilka lagvalsregler – Rom I-förordningen eller IKL – beror i sin tur på vilken avtalstyp det handlar om.²⁵

Det är i första hand de IP-rättsliga begreppen i de EU-rättsliga förordningarna som används för kvalifikationen i och med EU-rättens företräde, t.ex. Rom I-förordningen. Alla väl etablerade begrepp definieras dock inte i förordningarna, utan allmänna civilrättsliga begrepp ligger fortfarande till grund för kvalifikationen, låt vara att EU-domstolen återkommande fastslår autonoma tolkningar av dessa i sin praxis.²⁶

Utifrån det civilrättsliga begreppet leverantörsskulder och de avtalstyper som vanligen ligger till grund för sådana, kan en indelning i följande civilrättsliga avtalskategorier göras: 1) inköps-, tillverknings- och leveransavtal; 2) tjänsteavtal; samt 3) distributions-, återförsäljar-, agentur-, kommissions- och franchiseavtal. Dessa avtalskategorier följer dock inte den IP-rättsliga regleringen, varför de måste kvalificeras enligt IP-rättens definitioner. Något förenklat korrelerar de IP-rättsliga avtalstyperna med de svenska civilrättsliga

²⁵ Valet mellan IKL och Rom I-förordningen följer tolkningsprincipen *lex specialis*, dvs. IKL har företräde framför Rom I så snart det handlar om ett köpeavtal, se artikel 25 Rom I.

²⁶ Här kan erinras om det nära sambandet mellan Bryssel Ia-förordningen och Rom I samt att EU-domstolens rättspraxis om det ena regelverket har bäring för det andra, när det handlar om samma begrepp eller typ av rättsförhållande, se skäl 17 Rom I.

avtalskategorierna på följande sätt: Köp av varor/lösa saker (artikel 4.1.a) Rom I och IKL) motsvarar köplagens definition och innefattar därför inköps-, tillverknings- och leveransavtal. Tjänsteavtal (artikel 4.1.b) Rom I) innefattar tjänsteavtal, agentur- och kommissionsavtal. Franchiseavtal (artikel 4.1.e) Rom I) utgör en egen avtalstyp. Distributionsavtal (artikel 4.1.f) Rom I) innefattar både distributions- och återförsäljaravtal.²⁷

IP-rätten innehåller också regler om avtalsfrihet och partsautonomi, då parterna kan komma överens om att lagen i ett visst land ska vara tillämplig på parternas avtal i en s.k. lagvalsklausul (artikel 3 Rom I och 3 § IKL). När *lex causae* bestäms utifrån parternas avtalade lagval kallas den för *lex electii*, eller den subjektivt tillämpliga lagen som motsats till den objektivt tillämpliga lagen fastställd enligt de objektiva anknytningsmomenten i de dispositiva lagvalsreglerna.

4.1 *Lex electii* – lagval enligt parternas avtal

Parternas avtalsfrihet avseende den tillämpliga lagen – *lex electii* – utgör sedan länge en IP-rättslig hörnsten för den internationella handeln och skapar förutsebarhet för parterna och deras gemensamma förehavanden. Följaktligen har Rom I och IKL det gemensamt att parterna fritt kan välja avtalsstatut för sitt avtal respektive köpeavtal genom en s.k. lagvalsklausul. Lagvalsreglerna för *lex electii* återfinns i artikel 3 Rom I respektive IKL 3 §.

Anknytningsmomentet för *lex electii* består alltså av parternas val, vilket ska vara tillräckligt tydligt kommunicerat för att vara bindande. I och med att det inte råder något allmänt formkrav, kan lagvalsklausulen vara muntlig. Det gäller även om resten av avtalet är skriftligt, vilket förstås inte är att rekommendera ur ett bevismedelsperspektiv. Parternas lagval ska vara antingen uttryckligt eller ”klart” respektive ”otvetydigt” framgå av avtalsvillkoren eller av övriga omständigheter. Ett sådant ”implicit” lagval kan framgå genom att parterna hänvisar till juridiska termer tydligt identifierbara och förknippade med en viss rättsordning, eller ett standardav-

²⁷ Se vidare nedan, avsnitt 4.4, angående kvalifikationen av de olika tjänsteavtalen.

tal med sådan anknytning. Enligt skäl 12 Rom I är även en prorogationsklausul en viktig faktor att ta i beaktande för att avgöra om parterna också har valt domstolslandets lag till *lex contractus*.

4.2 Allmänt om att fastställa den objektiva *lex contractus*

I de fall parterna inte har avtalat om tillämplig lag, ska *lex contractus* (avtalsstatutet) fastställas utifrån de objektiva anknytningmoment som gäller för respektive avtalstyp (därav begreppet ”det objektiva avtalsstatutet”). En allmän utgångspunkt för både Rom I-förordningen och IKL är att avtalet ska vara underkastat lagen i det land till vilket det har närmast anknytning. Eftersom Rom I-förordningens tillämpningsområde täcker alla avtalstyper, behöver lagvalsreglerna vara både fler och mer flexibla jämfört med IKL som enbart är tillämplig på internationella köp av lösa saker. I detta avsnitt ligger därför fokus på Rom I, medan IKL behandlas i dess helhet nedan i avsnitt 4.3.

Huvudregeln i artikel 4 Rom I är att avtalet ska vara underkastat lagen i det land där den part som ska utföra avtalets karakteristiska prestation har sin vanliga vistelseort, se artikel 4.2. Dvs. detta är den närmaste anknytningen (jfr artikel 4.4). Man brukar säga att den karakteristiska prestationen är den prestation som inte utgörs av pengar (betalning).²⁸ Om avtalet inte har någon karakteristisk prestation, såsom kollektivavtal eller samarbetsavtal, får en helhetsbedömning av alla relevanta anknytningar göras i det enskilda fallet.

För att säkerställa en enhetlig bedömning av lagvalsfrågan för de vanligaste avtalstyperna, har dessa fått individuella lagvalsregler i artikel 4.1 där den närmaste anknytningen är uttryckligen angiven. Gemensamt för dessa avtalstyper är att det finns en för avtalet tydlig karakteristisk prestation, jfr artikel 4.2, och följaktligen anges att anknytningmomentet utgörs av den presterande partens (den ”karakteristiska utföraren” / ”characteristic performer”) vanliga vistelseort. Något förenklat gäller följande: köp av varor – säljarens lag; tjänsteavtal – tjänsteutförarens lag; franchiseavtal – franchisetagarens lag; och distributionsavtal – distributörens lag, se artikel 4.1.a)-

²⁸ Guiliano/Lagarde, Report, [1980] OJ L266/1, s. 20.

b) och e)-f) Rom I. Lagvalsreglerna i artikel 4.1-2 Rom I är presumtioner, men för att dessa ska brytas krävs att avtalet har en uppenbart närmare anknytning till ett annat land, se artikel 4.3 Rom I. Vad detta krav innebär i praktiken, annat än att det är högt ställt, är oklart.

I artikel 19 Rom I preciseras att med *vanlig vistelseort* avses för juridiska personer huvudkontoret och för enskilda näringsidkare det huvudsakliga driftstället. Har den karakteristiska utföraren flera affärsställen – filial, agentur eller annat verksamhetsställe (etablering) – utgörs den relevanta anknytningen av det affärsställe där avtalet ingåtts eller som enligt avtalet är ansvarigt för prestationen. För privatpersoner fastställs den vanliga vistelseorten utifrån sakomständigheterna. Skulle en privatperson vistas regelbundet på flera orter, är det enbart den huvudsakliga vanliga vistelseorten som gäller.

4.3 Köpeavtal – internationella köp av lösa saker

Leveransavtal, precis som inköpsavtal och tillverkningsavtal är alla i grund och botten ett köpeavtal och det är också så som dessa kvalificeras när *lex causae* (avtalsstatutet eller *lex contractus*) ska bestämmas utifrån relevanta lagvalsregler.

I den internationella handeln är köpet av gammal tradition ett centralt avtal, varför det finns IP-rättsliga regelverk i form av konventioner sedan lång tid tillbaka. En av dessa konventioner är 1955 års Haagkonvention om tillämplig lag på internationella köp, till vilken Sverige är konventionsstat.²⁹ Som redan nämnts i inledningen, ger artikel 25 Rom I företräde till äldre konventioner, varför det är IKL som ska tillämpas av svenska domstolar när *lex contractus* för köpeavtal fastställs.

Beroende på vad det är för typ av rättsfråga som är relevant att besvara – kvalifikationen, behöver man inte heller alltid börja med de traditionella lagvalsreglerna. Är det en köprättslig fråga som är

²⁹ Utöver Sverige är Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Norge, Schweiz och Niger konventionsstater, medan Belgien har frånträtt konventionen, se <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=31>.

aktuell, går det bra att börja med att fastställa om CISG är tillämplig och sedan besvara frågan utifrån de materiella köprättsliga reglerna direkt.

Eftersom detta är en uppsats med IP-rättsligt tema, behandlas CISG separat och mot slutet som ett tydligt alternativ till en nationell rättsordnings köprättsliga regler. Det kan även erinras om att avtalsstatutet i form av en nationell rättsordning alltid behöver fastställas i den mån en viss fråga inte är reglerad i CISG, såsom ogiltighetsgrunder (jfr 3 kap. lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område) och vilka räntesatser som ska gälla när ränta ska utgå.

4.3.1 IKL

Lagvalsreglerna i IKL är tillämpliga på köp av lösa saker med internationell karaktär (anknytning till mer än ett land) och som inte är konsumentavtal, se IKL 1 §.³⁰ Emellertid reglerar IKL inte alla avtalsrättsliga aspekter: formell giltighet faller utanför IKL (2 §), vilket betyder att den frågan regleras av de allmänna lagvalsreglerna i Rom I (artikel 11).

Enligt huvudregeln i IKL 4 § 1 st ska säljarens hemvistlands lag tillämpas, alternativt lagen i det land där säljarens fasta driftställe finns om beställningen mottages där. Finns det flera driftställen i olika länder är det alltså beställningens mottagande som avgör vilket driftställe som är relevant som anknytningsmoment. Att ett annat driftställe ansvarar för fullgörandet saknar betydelse, jfr artikel 19 Rom I.

Även i undantagsregeln i IKL 4 § 2 st är landet för beställningens mottagande av relevans: när säljaren, eller säljarens representant, tar emot köparens beställning i köparens hemvistland, eller i det land där köparen har ett fast driftställe, tillämpas nämligen ”köparens lag”. Skälet till denna ordning är förutsebarhet för köparen. I de fall en utländsk säljare använder sig av en inhemsk representant, t.ex. en

³⁰ Konsumentavtalen regleras av Rom I-förordningen enbart. Se även *La Déclaration et la Recommandation suivantes relatives au domaine de la Convention sur la loi applicable aux ventes à caractère international d'objets mobiliers corporels conclue le 15 juin 1955* avseende möjligheten att exkludera konsumentköpen från IKL:s tillämpningsområde.

handelsagent, och denna dessutom mottar beställningen i det med köparen gemensamma verksamhetslandet, är det inte alls säkert att köparen uppmärksammar avtalets internationella karaktär. Ur köparens perspektiv leder lagvalsregeln till att köpet behandlas som ett nationellt köpeavtal. Att ”köparens lag” blir tillämplig blir heller ingen överraskning för säljaren, som antingen själv befunnit sig i köparens land eller anlitat en representant i det landet.

4.3.2 Rom I-förordningen

För fullständighetens skull behandlas också regleringen i Rom I-förordningen avseende köp av varor (lösa saker), trots att en svensk domstol inte tillämpar denna lagvalsregel. Enligt artikel 4.1.a) Rom I är det ”säljarens lag” som ska tillämpas, dvs. lagen i det land där säljaren har sin vanliga vistelseort – eller huvudkontor eller huvudsakliga driftställe (artikel 19). Dvs. lagvalet bestäms i dessa fall på samma sätt som enligt huvudregeln i IKL 4 § 1 st.

Det är enbart när säljaren, eller dennas representant, mottar köparens beställning i köparens land, som det blir olika utfall enligt IKL respektive Rom I. Som nämnts ovan, blir ”köparens lag” avtalsstatut enligt IKL 4 § 2 st, medan artikel 4.1.a) Rom I inte fäster något avseende vid platsen för säljarens mottagande av köparens beställning som ett anknytningsmoment. Följaktligen kommer en svensk domstol att tillämpa ”köparens lag” enligt IKL, medan t.ex. en tysk domstol tillämpar ”säljarens lag” enligt Rom I. Både Sverige och Tyskland är dock konventionsstater till CISG, så i praktiken spelar det oftast mindre roll.

4.3.3 Huruvida CISG är tillämplig

Syftet med CISG – Förenta nationernas konvention den 11 april 1980 angående avtal om internationella köp av varor – är att underlätta den internationella handeln med dels ett neutralt alternativ, vilket dessutom utgör en kompromiss mellan den anglosaxiska och den kontinentalrättsliga traditionen, dels ett regelverk som inte förutsätter ett traditionellt lagval för att kunna tillämpas. Om CISG är tillämplig på parternas köpeavtal, slipper de nämligen först utreda

domsrätsfrågan för att därefter kunna avgöra vilka lagvalsregler som blir tillämpliga. Parterna slipper också att sätta sig in en främmande rättsordning.

Frågan om huruvida CISG är tillämplig besvaras enklast avskilt från frågan om tillämplig lag enligt de traditionella lagvalsreglerna, eftersom CISG utgör materiell rätt med särskilda tillämpningsregler. Tillämpningsområdet för CISG framgår av artikel 1 CISG. Den IP-rättsliga kvalifikationen att rättsförhållandet utgör *ett internationellt köp av lösa saker* innebär att det sakliga tillämpningsområdet för CISG är uppfyllt. Även det internationella momentet är uppfyllt när köparen och säljaren har sina affärsställen i olika stater, se artikel 1.1 CISG. Jämfört med de IP-rättsliga reglerna, är det internationella momentet snävare definierat i CISG då det krävs att parterna har sina affärsställen i olika stater. Det räcker inte med att t.ex. leveransorten är i en annan stat, om både köparen och säljaren har sina affärsställen i samma stat.

De nordiska länderna har även reserverat sig mot CISG i enlighet med artikel 94 CISG. De nordiska avtals- och köplagarna utgör enligt bestämmelsen ”samma eller nära överensstämmande rättsregler”, dvs. en regional rättsharmonisering som i enlighet med reservationen tillämpas i stället för CISG. Det betyder att när parterna har sina affärsställen i var sin nordisk stat, tillämpas inte CISG, se 2 § lag (1987:822) om internationella köp.

Man brukar tala om direkt och indirekt tillämpning vad gäller CISG. Med det avses om IP-rättsliga lagvalsregler måste konsulteras eller inte, för att kunna fastställa tillämpningen av CISG. Således är CISG *direkt tillämplig* enligt artikel 1.1.a när båda parterna har sina affärsställen i skilda CISG-stater / konventionsstater, medan den är *indirekt tillämplig* enligt artikel 1.1.b när parterna har sina affärsställen i skilda stater och lagvalsreglerna – IKL alternativt Rom I – leder till att lagen i en CISG-stat ska tillämpas.

Regeln i CISG artikel 1.1.b om indirekt tillämpning är implementerad i svensk rätt genom KöpL 5 § där det anges att köplagen inte gäller i fall då lagen (1987:822) om internationella köp (CISG) är tillämplig. Dvs. om svensk rätt (utan närmare hänvisning till

specifikt KöpL) ska tillämpas på ett internationellt köpeavtal gäller enligt KöpL 5 § att CISG har företräde. Köplagen kan således inte tillämpas när CISG är tillämplig.

Som redan konstaterats är förutsättningarna för CISG uppfyllda så snart köpare och säljare kommer från olika länder och båda staterna tillträtt konventionen (och artikel 94 inte är tillämplig), eller om *lex causae* utgörs av lagen i en konventionsstat ("CISG-stat") enligt IP-rättsliga regler, ska CISG (inkorporerad genom lagen (1987:822) om internationella köp), tillämpas.

Det finns alltså en presumtion för att CISG ska tillämpas när lagen i en CISG-stat är avtalsstatut, se CISG art. 1.1.b och KöpL 5 §. För att bryta presumtionen måste parterna antingen uttryckligen välja den svenska köplagen eller indirekt genom att hänvisa till svenska köprättsliga termer eller välja ett nationellt materiellt standardavtal (jfr CISG artikel 6).

Avslutningsvis kan nämnas att även CISG i enlighet med artikel 6 är dispositiv och medger dels att parterna ersätter enskilda bestämmelser med egna avtalsvillkor, dels att parterna helt avtalar bort tillämpningen av CISG. Det är inte ovanligt att CISG rutinmässigt avtalar bort i internationella standardavtal till förmån för säljarens nationella lag, dvs. att köpeavtalsstatutet utgörs av *lex electii*. Märk dock att en lagvalsklausul som enbart hänvisar till säljarens lag inte får någon effekt avseende tillämpligheten av CISG, om staten där säljaren har sitt affärsställe har tillträtt CISG, jfr ovan avseende CISG artikel 1.1.a-b.

4.4 Tjänsteavtal samt franchiseavtal och distributionsavtal (återförsäljning) – Rom I

Som nämnts ovan, är de IP-rättsliga avtalskategorierna på tjänsteområdet tjänsteavtal, franchiseavtal och distributionsavtal. *Tjänsteavtal* innefattar alla typer av tjänsteavtal (materiella och immateriella), inklusive handelsagentur och kommission. Vid handelsagentur är tjänsteleverantören (den karakteristiska utföraren) handelsagenten, då denna tillhandahåller den prestation som kännetecknar avtalet – att verka för försäljning eller köp av varor för huvudmannens räk-

ning.³¹ En analog tillämpning leder till samma slutsats vad gäller kommissionären. Har parterna inte avtalat om tillämplig lag enligt artikel 3 Rom I, gäller således tjänsteleverantörens, handelagentens eller kommissionärens lag, se artiklarna 4.1.b) och 19 Rom I.

Vad gäller både *franchiseavtal* (artikel 4.1.e) Rom I) och *distributionsavtal* (artikel 4.1.f) Rom I) är det inte helt självklart att franchisetagaren respektive distributören är den karakteristiska utföraren, eller att det bara finns en karakteristisk utförare. Medlemsstaternas nationella rättspraxis pre-Rom I varierade också avseende relevant anknytningsmoment. EU-lagstiftaren valde därför specifika lagvalsregler som ligger i linje med den materiella unionsrättens syfte att skydda svagare parter som franchisetagare och distributörer.³² Distributionsavtal innefattar både distributions- och återförsäljaravtal, i och med att även återförsäljaravtalet kännetecknas av ett distributionselement, dvs. att ”förpliktelserna enligt [återförsäljaravtal] alltid kretsar kring det som är syftet med denna typ av avtal, nämligen distributionen av huvudmannens produkter”.³³ Det kan förtydligas att distributionselementet också är det som avgör gränsdragningen i förhållande till varaktiga köpeavtal med leverans och avhämtning av varor i fokus.³⁴

5. SAMMANFATTANDE SLUTSATSER

Det konstaterades redan inledningsvis att bestämmelsen i artikel 7.2.e) InsF *inte* innebär att gäldenärens gällande avtal ska växla avtalsstatut vid konkursens inträde och från denna tidpunkt regleras helt och hållet av *lex fori concursus*. Visserligen har *lex fori concursus* företräde framför *lex causae* (avtalsstatutet), men det gäller *enbart inom det snäva tillämpningsområdet för insolvensrättsliga tvistefrågor, alltså ”insolvensförfarandets verkningar”*. För att en tvistefråga avseende en

³¹ Mål C-19/09 *Wood Floor Solutions Andreas Domberger*, ECLI:EU:C:2010:137, p. 34-35; och skäl 17 Rom I angående att begreppen ”utförande av tjänster” och ”försäljning av varor” ska tolkas på samma sätt som i Bryssel Ia.

³² Förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (framlagt av kommissionen), KOM (2005) 650 slutlig, s. 5.

³³ Mål C-9/12 *Corman-Collins SA*, ECLI:EU:C:2013:860, p. 26-28. Se även skäl 17 Rom I.

³⁴ Mål C-9/12 *Corman-Collins SA*, ECLI:EU:C:2013:860, p. 36; och mål C-381/08 *Car Trim*, ECLI:EU:C:2010:90.

leverantörsskuld ska omfattas av artikel 7 InsF och regleras enligt *lex fori concursus*, krävs således att rättsfrågans rättsliga grund hänför sig till undantagsregler som är specifika för insolvensförfaranden, alternativt att talan är en direkt och oskiljbar följd av ett insolvensförfarande. Dvs. att det handlar om frågor som konkursförvaltaren har exklusiv rätt att avgöra, såsom konkursförvaltarens rätt att välja mellan att fullgöra eller avsluta avtalet i förtid pga. insolvens.

Motsatsvis gäller att *det inte är tillräckligt i sig att en privaträttslig tvistefråga aktualiseras inom ramen för ett insolvensförfarande för att frågan ska kvalificeras som insolvensrättslig*, varför inte heller Insolvensförordningens regler kan tillämpas. Istället blir det de allmänna lagvalsreglerna i IKL och Rom I som används för att fastställa avtalsstatutet. Sammantaget utgörs samspelet av en *systematisk tolkning utifrån respektive regelverks tillämpningsområde enligt deras ordalydelse, där Insolvensförordningen motsvarar undantaget i artikel 1.2.b) Bryssel Ia, varför förordningarna är ömsesidigt uteslutande och utfyllande*, se skäl 7 InsF.

De flesta tvister, som uppkommer i samband med insolvensförfaranden i annan medlemsstat, rör alltså civilrättsliga frågor, såsom krav på betalning för redan fullgjord prestation. Det betyder att lagvalsfrågan ska avgöras av IKL respektive Rom I, samt att CISG kan bli tillämplig, beroende på vilken avtalstyp (och domstolsland) det är fråga om. Av intresse för framställningen är främst de IP-rättsliga avtalstyperna köp, tjänst och distributionsavtal/återförsäljning, dvs. de avtal som dominerar uppkomsten av leverantörsskulder. I avsaknad av parternas lagvalsavtal (IKL 3 § / artikel 3 Rom I), gäller något förenklat följande: köp av lösa saker/varor – säljarens lag, dock ibland köparens lag (IKL 4 § / artikel 4.1.a) Rom I); tjänsteavtal – tjänsteutförarens lag; franchiseavtal – franchisetagarens lag; och distributionsavtal – distributörens lag, se artikel 4.1.b) och e)-f) Rom I. Det är alltså avtalsstatutet (*lex causae*) fastställt enligt IKL respektive Rom I som gäller så snart rättsfrågan har sin rättsliga grund i allmänna civil- och handelsrättsliga regler. I ljuset av den snäva definitionen av ”insolvensförfarandets verkningar” enligt artikel 7.2.e) InsF är det vanligen på det viset.